

Asuinrakennuksen pelastussuunnitelman laadintaohje

Sisällysluettelo

<i>Pelastussuunnitelman tarkastukset ja muutokset</i>	3
<i>Pelastussuunnitelman laadinta yleistä</i>	3
<i>Pelastussuunnitelman hyväksyminen</i>	3
<i>Pelastussuunnitelman päivitykset</i>	3
<i>Kiinteistön (rakennusten) yleistiedot</i>	3
<i>Kiinteistöllä sijaitsevien rakennusten tiedot</i>	3
<i>Yhteydet viranomaisiin</i>	4
<i>Turvallisuusorganisaation yhteystiedot</i>	4
<i>Selvitys toimintaa uhkaavista vaaroista, niiden vaikutuksista ja tilanteiden ennaltaehkäisy sekä toiminta vaaratilanteissa</i>	4
<i>Omatoimiset turvallisuustarkastukset</i>	7
<i>Läheltä piti tilanteiden kirjaaminen / havaittujen puutteiden korjaaminen</i>	7
<i>Miten sähkökatkoihin on varauduttu?</i>	7
<i>Selvitys säilytettävistä / käytettävistä kemikaaleista</i>	7
<i>Tarvittava alkusammutus- pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet</i>	7
<i>Rakennuksissa oleva pelastus- ja sammutustoimintaan soveltuva kalusto</i>	8
<i>Naapurien pelastus- ja sammutustoimintaan soveltuva kalusto</i>	8
<i>Miten on huomioitu rakennusten poistumis- ja suojautumismahdollisuudet</i>	8
<i>Miten on huomioitu toimintakykyrajoitteisten henkilöiden poistumis- ja suojautumismahdollisuudet</i> ... 8	8
<i>Rakennusten ja toiminnassa käytettävien tilojen pelastus- ja sammutustehtävien järjestelyt</i>	8
<i>Pelastussuunnitelman liitteeksi laadittavan asemapiirroksen malliesimerkkejä</i>	8
<i>Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava asemapiirros</i>	8
<i>Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava pohjapiirros kaikista rakennuksen kerroksista</i>	9
<i>Toimintaohjeet</i>	9
<i>Rakennusten sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavat laitteet</i>	9
<i>Toiminta sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavien laitteiden rikkoontuessa</i>	10
<i>Rakennusten sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavien laitteistojen määräaikaiset koestus- / tarkastusajankohdat</i>	10
<i>Rakennusten muu turvallisuus</i>	10
<i>Rakennusten huolto- ja vikailmoitukset</i>	10
<i>Omaisuuksien siirtosuunnitelma</i>	10
<i>Tulityöt rakennuksissa</i>	10
<i>Väestönsuoja</i>	10

	2
Tilapäissuoja.....	10
Toipumissuunnitelma	10
Kotivara on osa omatoimista suojelua.....	11
Työntekijöiden / Asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan ja koulutus (Annetut ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi).....	11
Turvallisuuskävely	12
Pohjois-Savon pelastuslaitoksen yhteistiedot	12
Pelastussuunnitelman liitteet	13

Pelastussuunnitelman tarkastukset ja muutokset

- Pelastussuunnitelma tulee päivittää kolmen vuoden välein.
- Pelastusviranomaisen tarkastaa pelastussuunnitelman palotarkastusten yhteydessä.

Pelastussuunnitelman laadinta yleistä

- **Pelastussuunnitelmaa ei saa milloinkaan sijoittaa niin, että se olisi julkisesti sähköisesti taikka muuten ulkopuolisen saatavissa.**
- Pelastussuunnitelma laaditaan kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Pelastussuunnitelma veloitteen syntyessä usean lainsäädännön kautta, voidaan laatia yksi pelastussuunnitelma, jossa esitetään kaikkien lakien vaatimukset.
- Pelastussuunnitelman laadinta on hyvä aloittaa riskien kartoituksella, vasta sen jälkeen on hyvät edellytykset laatia oikeaoppinen pelastussuunnitelma, jossa on kirjattuna rakennuksissa tapahtuvan toiminnan työntekijöille ja ympäristölle aiheuttamat uhkatekijät ja niihin varautuminen.
- **Pelastussuunnitelmalomakkeissa voi olla myös sellaista tietoa, joka ei koske jokaista pelastussuunnitelmavelvollista ja ne voidaan jättää silloin täyttämättä.**
- Pelastussuunnitelman tärkeimmät osa-alueet:
 - Miten eri onnettomuuksien ehkäisemistä on ajateltu.
 - Miten työntekijät / asukkaat on aiottu perehdyttää pelastussuunnitelmaan.
 - Asema- ja pohjapiirroksat, joissa on esitettyä henkilö- ja paloturvallisuusvarusteet.
 - **Toimintaohjeet jotka on suhteutettu oikein rakennuksessa esiintyviin riskeihin nähden.**
- Toimintaohjeet on saatettava kaikkien asukkaiden tietoon.

Pelastussuunnitelman hyväksyminen

- Jokainen pelastussuunnitelma tulee hyväksyä siinä organisaatiossa johon se on laadittu.

Pelastussuunnitelman päivitykset

- Jokaista pelastussuunnitelmaa tulee päivittää rakennuksissa tapahtuneita muuttuneita olosuhteita ja tilanteita vastaavaksi.

Kiinteistön (rakennusten) yleistiedot

- Pelastussuunnitelman onnistuneen laadinnan yhtenä osatekijänä on se, että tiedetään rakennuksissa asuvien henkilöiden sekä asiakkaiden suurimmat määrät päivällä ja yöllä. Tietoa tarvitaan arvioitaessa rakennusten pelastus- ja sammutustehtävien järjestelyjen laajuutta.

Kiinteistöllä sijaitsevien rakennusten tiedot

- Vanhoissa rakennuksissa on joskus vaikeaa selvittää kaikkia lomakkeessa kysytyjä tietoja, jos et itse tiedä niitä, silloin voit ottaa yhteyttä kuntasi rakennusvalvontaan.
- Huomioi väestönsuojat ja pohjavesialueet.

Yhteydet viranomaisiin

- Yleisötilaisuuksien osalta huomioitava, että pelastussuunnitelmaan kirjataan tarkkaan eri viranomaisten kanssa sovitut yhteystiedot. Pelastussuunnitelma velvollisen on itse harkittava mitä yhteyksiä hän pitää tärkeinä.

Turvallisuusorganisaation yhteystiedot

- Kiinteistön turvallisuusorganisaation ensisijainen tehtävä on huolehtia onnettomuus- ja vahinkotilanteiden ennaltaehkäisystä sekä oman vastuualueen henkilökunnan kouluttamisesta toimimaan todennäköisissä onnettomuustilanteissa.
- Pelastussuunnitelmassa on huomioitava kaikki kiinteistön toiminnanharjoittajat tai kaikkien toiminnanharjoittajien tulee laatia oma pelastussuunnitelmansa.
- Jos kohteessa harjoitettu toiminta vaatii, voidaan sen turvallisuusorganisaatio jakaa useampaan kokonaisuuteen, joista kustakin esitetään oma kokonaisuutensa.

Selvitys toimintaa uhkaavista vaaroista, niiden vaikutuksista ja tilanteiden ennaltaehkäisy sekä toiminta vaaratilanteissa

- Riskienhallinnalla tarkoitetaan yrityksen toimintaa riskien ja niiden vaikutusten vähentämiseksi. Ensimmäinen askel riskienhallinnassa on olemassa olevien riskien tunnistaminen ja niiden vaikutusten arviointi.
- Seuraava askel on selvittää, mitä voidaan tehdä riskien toteutumisen välttämiseksi tai vaikutusten pienentämiseksi. Tässä kohdassa kootaan ne toimenpiteet, joilla yritys on jo varautunut riskeihin sekä ne, jotka yrityksen on vielä toteutettava riskien hallitsemiseksi.
- Kolmas askel on se, että mietitään mitä tehdään ja miten toimintaan, jos onnettomuus kuitenkin tapahtuu.
- Riskikartoituksessa tulee huomioida myös tavanomaiset onnettomuustapaukset kuten esimerkiksi vesivahinko, sähkökatko, pommiuhka tilanne tai sairaskohtaus sekä ulkopuolisten toiminnan vaikutukset yrityksen toimintaan. Jokainen kohde on yksilöllinen ja riskit ovat erilaisia.
- Rakennuskohtaisessa tarkastelussa on huomioitava myös rakennuksen ja kiinteistön ympäristön aiheuttama mahdollinen turvallisuusuhka (tulipalo, vaarallisten aineiden onnettomuus jne.).
- Tarkastelussa on huomioitava myös mahdollisen tuhopolton mahdollisuudet.
- **Rakennuksissa vierailevien henkilöiden turvallisuudesta vastaa rakennuksen / asunnon omistaja / haltija.**
- **Rakennuskohtaisessa tarkastelussa on huomioitava myös rakennuksen normaalista käytötavasta poikkeava tilapäinen käyttö, kuten messut, myyjäiset, tilapäismajoitus jne. jotka saattavat vaarantaa rakennuksen henkilö- ja paloturvallisuuden.**
- **Muistettava, että erilaisten onnettomuuksien todennäköisyys eri kohteissa vaihtelee tapauskohtaisesti ja vaikuttaa näin ollen pelastussuunnitelman sisältöön ja kohteen tarvitsemien erilaisten toimintaohjeiden sekä materiaalin määrään ja sisältöön.**

- Huomioitavien vaaratilanteiden, niiden vaikutusten, ennaltaehkäisevien toimenpiteiden ja toimintaohjeiden osalta ei ole tarkoituksenmukaista kertoa havaintoja ja ajatuksia pitkillä kirjoituksilla, vaan lyhyesti ja ytimekkäästi vastausta kuhunkin taulukon kohdan kysymykseen.
- Seuraavat esimerkit valaisevat hiukan erilaisten vaaratilanteiden hahmottamista.

Vaaratilanne: Ullakko- tai kellaripalo

Vaikutus: Suuret omaisuusvahingot, uhka henkilöturvallisuudelle, toiminnan keskeytyminen.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Palavia nesteitä ja kaasuja ei säilytetä talousirtaimistovarastossa. Ovet ja kattoluukut lukitaan, lukkojen sarjoitus kunnossa. Yleisiin tiloihin (ullakko, kellari, porrashuone) on asennettu palovaroittimia/palovaroitin järjestelmä.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Pelasta välittömässä vaarassa olevat, sammuta heti jos mahdollista, rajoita sulkemalla ovet ja ikkunat sekä ilmanvaihto, tehdään hätäilmoitus turvallisesta paikasta, opasta palokunta paikalle.

Kehitettäviä toimia: Sähköasennusten ja laitteiden tarkastukset määrävälein. Vikavirtasuojauksen asennus ullakko- ja kellaritiloihin.

Vaaratilanne: Huoneistopalo

Vaikutus: Välitön uhka huoneistossa oleville ja uhka muille talossa oleville.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Asukkaille on jaettu ohje palovaroittimesta, asukkaan turvallisuusohje, sekä ohje palavasta asunnosta pelastautumiseen. Asukkaita ohjataan turvalliseen ja huolelliseen sähkölaitteiden ja tulen käsittelyyn.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Pelasta välittömässä vaarassa olevat, sammuta heti jos mahdollista, rajoita sulkemalla ovet ja ikkunat sekä ilmanvaihto, tehdään hätäilmoitus turvallisesta paikasta, opasta palokunta paikalle.

Kehitettäviä toimia:

Vaaratilanne: Tartuntatauti / ruokamyrkytys

Vaikutus: Yhden tai useamman henkilön sairastuminen, toiminnan osittainen keskeytyminen.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Käytetään vain luotettavan toimittavan ja kaupan tuotteita, hävitetään pilaantuneet tarvikkeet.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Hakeutuminen terveydenhuoltoon.

Kehitettäviä toimia:

Vaaratilanne: Vaarallisten aineiden onnettomuus / säteilyonnettomuus

Vaikutus: Terveysvaikutukset

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittu ohjeet mm. kaasu- ja säteilyvaaratilannetta varten sekä ohje yleisestä vaaramerkistä. Sisälle suojautumisohje on jaettu asuntoihin.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Soitetaan hätäkeskukseen. Varoita muita vaarassa olevia, mene sisälle ja kehota muita asukkaita tekemään samoin, katkaise ilmastointi, sulje ja tiivistä ovet, ikkunat ja tuuletusaukot, avaa radio ja toimi viranomaisten ohjeiden mukaan, vältä puhelimen käyttöä, älä lähde ulos ilman viranomaisten lupaa.

Kehitettäviä toimia:

Vaaratilanne: Tapaturma tai sairaskohtaus

Vaikutus: Yksittäisen henkilön loukkaantuminen

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Pidetään kulkuväylät siistinä ja koulutetaan henkilöstö käyttämään oikein laitteita työpisteellään.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Tee nopea tilanne arvio ja selvitä mitä on tapahtunut, estä lisäonnettomuudet, pelasta vaarassa olevat, hälytä lisäapua, aloita ensiapu omien kykyjesi mukaisesti, jos potilaan tila muuttuu ilmoita siitä hätäkeskukselle.

Kehitettäviä toimia:

Vaaratilanne: Hissin juuttuminen kerrosten välille

Vaikutus: Paniikki hississä

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Hissin määräaikaishuollot suoritetaan ajallaan.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Toimia rauhallisesti ja ottaa yhteyttä hissien huoltoon.

Kehitettäviä toimia: Tehdään huoltosopimus hissien määräaikaishuolloista.

Vaaratilanne: Tulipalo sähkölaitteista (keittiössä, kopiohuoneessa, sosiaalityöhuoneissa) tai tulipalo tilapäisestä tulityöstä/remontista.

Vaikutus: Savumyrkytyksen saaneita, rakennukselle aiheutuu vaurioita (tuli/savu/vesi). Jonkin osaston tai toiminta-alueen työskentely vaikeutuu tai on lopetettava väliaikaisesti.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Tulitöiden valvonta, ei käytetä viallisia sähkölaitteita, riittävä ensisammutus kalusto.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Soitetaan hätäkeskukseen. Alkusammutus, poistuminen palavasta tilasta ja avun kutsuminen.

Kehitettäviä toimia: Huolehditaan sähköjärjestelmän määräaikaistarkastuksista ja laaditaan niille ennakkohuoltosuunnitelma.

Vaaratilanne: Vesivahinko

Vaikutus: Rakenteiden ja laitteiden kastuminen, toiminnan keskeytyminen.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Tarkastetaan vesihuoltolaitteet säännöllisesti.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Laaditaan vesijohtokalusteiden ennakkohuoltotoimintaa..

Vaaratilanne: Sähkön, veden, lämmönjakelun häiriö

Vaikutus: Toiminnalle aiheutuvat erilaiset haitat

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Varaudutaan ennakolta jakeluhäiriöihin, varustamalla rakennus varavoimalaitteilla tarvittavassa laajuudessa.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Toimitaan ennakolta laaditun ohjeistuksen mukaan ja säännöstellään tarvittaessa.

Kehitettäviä toimia: Varaudutaan ennakolta jakeluverkkojen häiriötilanteisiin, hankkimalla esimerkiksi agrikaatti.

Vaaratilanne: Pommiuhkaus

Vaikutus: Toiminnan keskeytyminen / rakennuksesta poistuminen

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Rakennuksen vartiointin lisääminen.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Poistutaan rakennuksesta ja ilmoitetaan poliisille tapahtuneesta.

Kehitettäviä toimia: Koulutetaan työntekijöitä havainnoimaan normaalista poikkeavaa toimintaa.

Vaaratilanne: Väkivaltainen henkilö / uhkailu

Vaikutus: Henkilöihin kohdistuva väkivallan uhka tai väkivalta

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Koulutetaan henkilökunta näiden tilanteiden osalta toimimaan oikein.

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Toimi rauhallisesti ja pyrkii poistumaan tilanteesta.

Kehitettäviä toimia: Koulutetaan henkilökuntaa kohtaamaan väkivaltainen henkilö.

Vaaratilanne: Rikos (murto / varkaus / kavallus)

Vaikutus: Omaisuusvahingot, luottamuksellisten tietojen väärinkäytökset

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet: Rikosilmoitinjärjestelmän hankkiminen

Toimintaohje vaaratilanteen sattuessa: Ilmoitetaan välittömästi yrityksen johdolle ja edelleen poliisille, tapahtuman jälkeä ei saa siivota ennen kuin tapahtuma paikka on perusteellisesti tutkittu, lisävahinkojen syntyminen estettävä.

Kehitettäviä toimia: Parannetaan lukituksia ja kulunvalvontaa.

Omatoimiset turvallisuustarkastukset

- Kirjaa miten omatoimiset turvallisuustarkastukset on järjestetty toteutettaviksi.
- Rakennuksen henkilö- ja paloturvallisuutta vaarantavien seikkojen löytämiseksi suositellaan suorittamaan omatoimisia turvallisuustarkastuksia, joiden tarkoituksena on omatoimisesti selvittää korjausta vaativat henkilö- ja paloturvallisuuskohteet.
- Omatoimiset turvallisuustarkastuslistat:
 - Yleinen turvallisuustarkastus

Läheltä piti tilanteiden kirjaaminen / havaittujen puutteiden korjaaminen

- Kirjaa miten läheltä piti tilanteiden kirjaaminen ja havaittujen puutteiden korjaaminen on suunniteltu toteutettavaksi.
- Rakennuksen henkilö- ja paloturvallisuutta vaarantavien läheltä piti tilanteiden seikkaperäinen ja järjestelmällinen kirjaaminen ja niiden käsittely parantaa huomattavasti turvallisuutta. Mikäli läheltä piti tilanteita, ei läpikäydä työntekijöiden ja asukkaiden kanssa, ei niiden kirjaamisestakaan ole mitään hyötyä.

Miten sähkökatkoihin on varauduttu?

- Kirjaa mitkä ovat toimintaohjeet sähkökatkon tapahduttua.

Selvitys säilytettävistä / käytettävistä kemikaaleista

- Huomioitava kaikki palavat nesteet (polttoaineet) ja kaasut mukaan lukien nestekaasu, räjähteet, iletulitteet lannoitteet, happopohjaiset säilöntäaineet, kasvinsuojeluaineet ja biokaasun tuotantolaitteistot.
- Oppilaitosten kohdalta on huomioitava kaikki kemianopetuksessa käyttävät kemikaalit riippumatta niiden määrästä.
- Yleisötilaisuuksien osalta on huomioitava myös erilaisissa tehosteissa ja iletulituksissa käytettävä pyrotekniikka.

Tarvittava alkusammutus- pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet

- Kirjataan mitä kalustoa ja varusteita tarvittaisiin kohdassa: **Rakennuksissa / maatilalla / yleisötilaisuusalueilla huomioitavat vaaratilanteet, niiden vaikutukset, toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja toimintaohjeet vaaratilanteiden sattuessa** esitettyjen

ennakoitujen vaara- ja onnettomuustilanteiden alkutoimien hoitamiseen ennen pelastuslaitoksen saapumista paikalle.

- Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava pohja- ja asemapiirros, joissa esitetään rakennusten alkusammutuskaluston, pelastus- ja raivauskaluston, henkilösuojaimien ja ensiaputarvikkeiden sijaintipaikat.
- Kohdassa tulee huomioida myös väestönsuojeluun ja väestönsuojiiin liittyvä materiaali, on huomioitava se, että materiaalista on tarkoitettu väestönsuojan käyttöön ja osa väestönsuojelutoimenpiteiden suorittamiseen.
- Huomioi myös kohdassa: **Selvitys säilytettävistä / käytettävistä kaikista kemikaaleista** kirjattujen tietojen aiheuttamat vaikutukset.

Rakennuksissa oleva pelastus- ja sammutustoimintaan soveltuva kalusto

- Kirjataan pelastus- ja sammutustoimintaan soveltuva kalusto ja niiden sijoituspaikat.

Naapurien pelastus- ja sammutustoimintaan soveltuva kalusto

- Kirjataan naapurien pelastus- ja sammutustoimintaan soveltuva kalusto ja yhteystiedot.

Miten on huomioitu rakennusten poistumis- ja suojautumismahdollisuudet

- Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava pohja- ja asemapiirros, joissa esitetään rakennusten poistumisreitit, pelastustiet, alkusammutuskaluston sijainti, väestönsuoja, kokoontumispaikat (paikat on suunniteltava niin rakennuksen sisälle (tilapäissuoja), kuin rakennuksen ulkopuolellekin) ja muut tarvittavat tiedot.
- Kerrostaloissa on laadittava seuraavat henkilö- ja paloturvallisuuteen liittyvät ohjeet:
 - Taloyhtiön turvallisuusohje
 - Huoneistokohtainen asukkaan pelastautumisohje
 - Asuntokohtainen pohjapiirros

Miten on huomioitu toimintakykyrajoitteisten henkilöiden poistumis- ja suojautumismahdollisuudet

- Mikäli rakennuksissa, joissa asuu henkilöitä joiden kyky havaita onnettomuuden tapahtuneen tai pelastautua onnettomuustilanteissa on rajoittunut tai alentunut, tulee pelastussuunnitelmassa erikseen huomioida tämä seikka.

Rakennusten ja toiminnassa käytettävien tilojen pelastus- ja sammutustehtävien järjestelyt

- Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava pohja- ja asemapiirros, joissa esitetään rakennusten poistumisreitit, pelastustiet, alkusammutuskaluston sijainti, kokoontumispaikat ja muut tarvittavat tiedot.

Pelastussuunnitelman liitteeksi laadittavan asemapiirroksen malliesimerkkejä

Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava asemapiirros

Seuraavasta linkistä pääset katsomaan tarkemmin malliesimerkkejä asemapiirroksista ja siitä mitä asioita siitä on selvittävä.

[Malliesimerkki](#)

Pelastussuunnitelman liitteeksi on laadittava pohjapiirros kaikista rakennuksen kerroksista

Seuraavasta linkistä pääset katsomaan tarkemmin malliesimerkkejä pohjapiirroksista ja siitä mitä asioita niistä on selvittävä.

[Malliesimerkki](#)

Toimintaohjeet

- **Toimintaohjeet liitetään pelastussuunnitelmaan erillisinä liitteinä, jotta niiden sijoittaminen jokaiseen asuntoon omaan kansioonsa.**
- Toimintaohjeet on laadittava oikeaan suhteeseen kohdassa: **Rakennuksissa huomioitavat vaaratilanteet, niiden vaikutukset, toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja toimintaohjeet vaaratilanteiden sattuessa** esitettyjen ennakoitujen vaara- ja onnettomuustilanteiden alkutoimien hoitamiseen ennen pelastuslaitoksen saapumista paikalle.
- Huomioitava myös kohdassa: **Selvitys säilytettävistä / käytettävistä kaikista kemikaaleista** kirjattujen tietojen aiheuttamat vaikutukset.
- Toimintaohjeet ovat aina rakennuskohtaisia johtuen rakennusten erilaisesta rakennustavasta.
- Toimintaohjeissa on huomioitava myös se, miten toimitaan automaattisen paloilmottimen, automaattisen sammutuslaitteiston, palovaroittimen / palovaroitinjärjestelmän hälyttäessä.
- **Toimintaohjeisiin on syytä kirjata se miten ja mitä kunkin rakennuksen turvallisuusjohtaja kertoo onnettomuustilanteessa paikalle saapuvalla pelastustoiminnanjohtajalle.**
- Toimintaohjeisiin kuuluu myös ohje rakennuksen sisäisen hälytyksen suorittamisesta. Siinä on esitettävä miten onnettomuustapahtuma saatetaan kaikkien rakennuksessa olevien tietoon. Kuka hälytyksen suorittaa ja millä tavalla ja välineillä.
- Rakennuskohtaiset toimintaohjeet esitetään pelastussuunnitelman liitteinä ja ne toimitetaan pelastuslaitokselle pelastussuunnitelman mukana.
- **Yleisiä hätätilanteiden toimintaohjeita ei toimiteta pelastuslaitokselle.**
- **Toimintaohjeita laadittaessa on syytä huomioida pelastuslaitoksen pelastusyksiköiden teoreettinen ajoaika hälytyskohteeseen, ajoaikana voidaan käyttää 1 minuutti / kilometri periaatetta.**

Rakennusten sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavat laitteet

- Kirjaa millä alueella rakennuksessa on sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavia laitteita on ja laitteiden hoidosta ja huollosta vastaavien henkilöiden nimet ja yhteystiedot.
- Merkitse pelastussuunnitelman liitteinä oleviin pohjapiirroksiin erilaisten järjestelmien käyttölaitteiden sijaintipaikat.

Toiminta sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavien laitteiden rikkoontuessa

- Koskee laitteistoja jotka ovat säädöksillä tai määräyksillä rakennukseen vaadittuja. Miten toimitaan, kun laitteisto on rikkoontunut, korvaavat toiminnot, korjausilmoitukset ja kuka vastaa?

Rakennusten sammutus- ja pelastustoimintaa helpottavien laitteistojen määräaikaiset koestus- / tarkastusajankohdat

- Koskee laitteistoja jotka ovat säädöksillä tai määräyksillä rakennukseen vaadittuja. Milloin määräaikaiset koestukset ja tarkastukset suoritetaan ja kuka niistä vastaa?

Rakennusten muu turvallisuus

- Miten muu turvallisuus on hoidettu eri rakennuksissa?

Rakennusten huolto- ja vikailmoitukset

- Kuinka erilaiset huolto- ja vikailmoitukset on suunniteltu, henkilöiden yhteystiedot ja muu tarvittava tieto?

Omaisuuksien siirtosuunnitelma

- Miten rakennuksissa olevan erilaisen varastoidun tavaran tai materiaalin siirto on ajateltu toteutettavan, kuka suorittaa ja millä kuljetusvälineillä ja tavoilla?

Tulityöt rakennuksissa

- Miten tulityöluvan antaminen on suunniteltu ja kuka antaa tulityöluvut?

Väestönsuoja

- Rakennuksiin, joissa on väestönsuoja, on syytä laatia väestönsuojan toimintakuntoon saattamissuunnitelma.
- Suojan omistajan tai haltijan tulee tarkastaa suoja vuosittain, vuositarkastusta varten on saatavissa vuosihuoltopöytäkirja. Vuosihuollon tarkastuspöytäkirja säilytetään suojassa käyttöohjeiden, suojan piirustuksen ja mahdollisten muiden asiakirjojen kanssa.
- Väestönsuojan tiiveyskoe on suoritettava 10 vuoden välein, todistus tästä on toimitettava pelastusviranomaiselle.

Tilapäissuoja

- Rakennuksiin joissa ei ole väestönsuojaa, on tarpeen laatia suunnitelma miten tilapäissuoja voidaan rakentaa.

Toipumissuunnitelma

- Suunnitelmassa pyritään ennen kaikkea ennakkoon suoritettujen riskitarkastelujen avulla löytämään ne ongelmat kohdat, jotka onnettomuuden sattuessa vaikeuttaisivat toimintojen palauttamista normaali tasolle. Suunnitelmassa pyritään esittämään ja kertomaan ne toimintatavat joilla onnettomuuden vaikutukset voidaan minimoida.

Kotivara on osa omatoimista suojelua

- Kotivara – talouskohtainen varmuusvara koostuu tavanomaisista elintarvikkeista. Kotivara voi vaihdella sisällöltään talouden ruokatottumusten mukaan. Muista erikseen lapset, vanhukset ja sairaat! Muista myös vesi! Yllättävistä tilanteista selviä helpommalla, kun kotona on kotivara.

Suositus kotivaran elintarvikkeista yhdelle henkilölle kahdeksi viikoksi:		
0,5 kg	Perunaa	
0,5 kg	Riisiä ja makaronia	
0,5 kg	Öljyä ja rasvoja	
0,5 kg	Sokeria, hunajaa	
16 l	Juomia ja vettä	Kahvia, teetä, kaakaota, hedelmämehua, muita juomia ja vettä
1,5 kg	Viljatuotteita, pähkinöitä	Näkkileipää, hapankorppua, hiutaleita, jauhoja, siemeniä
1,3 kg	Maitoa ja maitotuotteita	UHT- maitoa, juustoja, leipärasvaa, viiliä, maitojauhetta
1,5 kg	Vihanneksia ja juureksia	Tuorevihanneksia, juureksia, säilöttyjä vihanneksia, sieniä
1 kg	Hedelmiä ja marjoja	Tuoreita hedelmiä ja marjoja, säilykehedelmiä, pakastemarjoja
1 kg	Lihaa, kalaa ja vastaavaa	Liha- ja säilykkeet, kala- ja säilykkeet, kananmunia, herne, papu
1 kg	Herkkuja	Muroja, myslejä, keksejä, suklaata, hilloja, kuivahedelmiä, sipsejä
	Välttämättömyystarvikkeet	Henkilökohtaiset lääkkeet, hygieniatarvikkeet, erityisruokavaliota noudattavien elintarvikkeet, lemmikkien ruoat, joditabletit, kannelliset vesiastiat, radio ja paristot, taskulamppu varaparistoineen, kynttilöitä ja tulitikkuja, pakkaustarvikkeita, teippi, muovipurkit, tölkinavaaja, ajanvietettä, kuten pelejä, kirjoja, piirustusvälineitä

Työntekijöiden / Asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan ja koulutus (Annetut ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi)

- **Taloyhtiökohtainen turvallisuusohje** sijoitetaan rakennuksen porrashuoneen ilmoitustaululle.
- **Asuntokohtainen asukkaan pelastautumisohje** sijoitetaan esimerkiksi asunnon siivouskomeron oveen sisäpuolelle.
- Yrityksissä ja laitoksissa pelastussuunnitelma sijoitetaan sellaiseen paikkanaan, josta kaikki työntekijät voivat sen saada käyttöönsä. Asuinrakennuksissa pelastussuunnitelma sijoitetaan asunnon asukaskansioon. Liitä pelastussuunnitelma kokonaisuutena yrityksen / laitoksen perehdyttämiskansioon.
- Toimintaohjeet sijoitetaan mieluiten kaikkien sosiaali- ja työskentelytilojen ilmoitustauluille, jotta ne olisivat mahdollisimman nopeasti onnettomuustilanteissa käytettävissä. Pelastussuunnitelma ja siihen liittyvät toimintaohjeet on saatettava kaikkien asukkaiden / työntekijöiden tietoon, tähän tehtävään apuna voidaan käyttää turvakävelyä.

Turvallisuuskävely

- Turvallisuuskävelyn tarkoituksena on kartoittaa työpaikan / rakennuksen vaaranpaikkoja ja vaaratilanteita sekä arvioida riskejä. Turvallisuuskävelyn aikana kierretään tuttu työympäristö, tehden havaintoja turvallisuutta vaarantavista asioista.
- Turvallisuuskävely on yksi tapa kertoa ja kouluttaa rakennuksen työntekijöille ja asukkaille rakennuksessa olevien pelastus- ja sammutustoimintaan liittyvien erilaisten asiakokonaisuuksien toiminnasta ja sijainnista.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen yhteistiedot

- Pelastuslaitoksen yhteystiedot löytyvät laitoksen nettisivulta.

Pelastussuunnitelman liitteet

1. **Kiinteistön asemapiirros ja rakennuskohtaiset eri kerrosten pohjapiirrokset:** Pelastussuunnitelman laadintaohjeessa on esimerkkejä asema- ja pohjapiirroksista.
 - Asemapiirros
 - Kaikkien rakennusten kerrosten pohjapiirrokset
 - Tilapäismajoitukseen käytettävän rakennuksen alueen pohjapiirros
 - Yleisötapahtuma-alueen asema- / pohjapiirros

2. **Rakennuskohtaiset hätätilanteiden toimintaohjeet:** Ennakoituja vaara- ja onnettomuustilanteita varten on oltava toimintaohjeet, toimintaohjeet on muokattava jokaiseen rakennukseen sopiviksi.
 - Hätäilmoitusohje 112
 - Toiminta tulipalotilanteessa
 - Toiminta onnettomuustilanteessa
 - Väestönsuojan toimintakuntoon saattamissuunnitelma
 - Tilapäissuojan rakentamisohje

3. **Yleiset hätätilanteiden toimintaohjeet:** Luettelossa on ohjeita, jotka sopivat käytettäväksi turvallisen asumisen ja toiminnan varmistamiseksi kaiken tyyppisissä rakennuksissa, yrityksissä ja laitoksissa sellaisenaan.
 - Puhalluselvitys
 - Tajuttoman potilaan kylkiasento
 - Toiminta yleisen vaaramerkin soidessa
 - Toiminta kaasuvaaratilanteessa
 - Toiminta säteilyvaara tilanteessa
 - Toiminta väkivaltaisen henkilön tapauksessa
 - Toiminta pommiuhkatilanteessa
 - Väestönsuojan suojautuminen poikkeusoloissa